

HITROST – POČASNEJE JE VARNEJE

(PROGRAM AKTIVNOSTI)

14. – 27. april 2008
16. – 18. maj 2008
27. junij – 6. julij 2008

1. UVOD

Obdobni načrt Vlade RS 2008/2009 za zagotavljanje varnosti cestnega prometa predvideva več prednostnih področij delovanja vladnih in nevladnih organizacij, katerih namen je vplivati na vedenje voznikov v vozilih ter posredno zmanjševati najhujše posledice prometnih nesreč.

Ministrstvo za notranje zadeve se kot soustvarjalec Resolucije o nacionalnem programu varnosti cestnega prometa dnevno sooča s prometnovarnostno problematiko na slovenskih cestah, povezano predvsem z neupoštevanjem prometnih pravil in v nekaterih primerih dokaj nizko kulturo udeležencev v cestnem prometu. Posledice takšnega obnašanja se pogosto kažejo v prometnih nesrečah, ki imajo hude posledice tako za posameznike kakor tudi družbo kot celoto. Nedvomno je izguba življenja najhujša posledica prometnih nesreč. Zavedati se moramo, da so tudi hudo in lahko telesno poškodovani ter velika materialna škoda nacionalni problem. Med prioritetskimi področji je treba na prvem mestu izpostaviti problematiko hitrosti.

Hitrost je na slovenskih in tudi evropskih cestah pglavitni dejavnik prometnih nesreč, predvsem tistih z najhujšimi posledicami. Tudi v letu 2007 se je ponovno potrdilo dejstvo, da stopnja poškodb v prometnih nesrečah narašča sorazmerno s hitrostjo. Ravno tako se je potrdilo dejstvo, da ljudje vozimo tako, kot živimo. Vzporedno z naraščanjem življenjskega in delovnega tempa narašča tudi naše vsakodnevno hitenje, ki se pogosto odraža tudi na cesti. Nekateri vozniki namreč pozabljajo, da promet in cesta napak ne oproščata. Dovolj je zgolj trenutek nepazljivosti in življenje se posamezniku lahko popolnoma spremeni.

V Sloveniji so se v preteklosti različni organi ukvarjali s problematiko hitrosti, zlasti pa Policija, Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu in Ministrstvo za promet. Poleg represivnega ukrepanja zoper voznike, ki svoje vožnje niso prilagodili omejitvam oziroma razmeram na cesti, pa je bilo ogromno dela, truda in sredstev vloženega v preventivno delovanje in izboljšanje cestne infrastrukture. S podobnimi metodami dela se ukvarjajo tudi v drugih evropskih državah, rezultati umirjanja hitrosti pa so različni in predvsem odvisni od vozniške kulture. Glede na to, da bomo v teh preventivnih akcijah sodelovali vsi akterji, ki smo povezani s prometno varnostjo na slovenskih cestah, pričakujemo, da nam bo s skupnim delovanjem uspelo najhujše posledice prometnih nesreč vsaj nekoliko omiliti.

Prvi termin akcije sovpada s tudi z začetkom veljavnosti novega Zakona o varnosti cestnega prometa, ki bo začel veljati predvidoma v drugi polovici aprila.

2. CILJ

Glede na namen sta v tej akciji opredeljena naslednja cilja:

1. ZMANJŠANJE ŠTEVILA MRTVIH ZARADI NEPRILAGOJENE HITROSTI NA SLOVENSКИH CESTAH

Na slovenskih cestah je v letu 2007 zaradi neprilagojene hitrosti umrlo 126 ljudi, 473 jih je bilo hudo, 3.765 pa lahko telesno poškodovanih. V istem odboju leta 2006 je umrlo 111 ljudi, 448 jih je bilo hudo, 4.069 pa lahko telesno poškodovanih (vir: Policija). **Najpomembnejši cilj akcije je zmanjšanje najhujših posledic prometnih nesreč zaradi hitrosti.**

2. POVEČANJE SPOŠTOVANJA PREDPISOV O OMEJITVI HITROSTI

Glede na posledice prometnih nesreč je prioriteta naloga policije zmanjšanje povprečnih hitrosti. Po podatkih DRSC se povprečne hitrosti na državnih cestah niso bistveno spremenile. Po podatkih DARS-a pa so se povprečne hitrosti na nekaterih odsekih avtocest zmanjšale, kar je gotovo posledica uvajanja meritev hitrosti policije na avtocestnem omrežju s stacionarnimi merilniki hitrosti.

Edini pravi način za zmanjšanje povprečne hitrosti je doslednejše spoštovanje omejitev hitrosti in ustrezna prilagoditev vožnje razmeram na cesti. S tem bi obvarovali marsikatero življenje ob morebitni prometni nesreči. Z akcijo želimo vplivati na zavest ljudi, da lahko za lastno varnost in varnost drugih udeležencev v prometu največ storijo sami.

3. ANALIZA

Po podatkih iz analize stanja na tem področju so ključne naslednje ugotovitve:

- **Zaradi neprilagojene hitrosti je na slovenskih cestah v letu 2007 umrlo 126 ljudi (ali 43 % vseh umrlih).**
- **Zaradi neprilagojene hitrosti je bilo na slovenskih cestah v letu 2007 hudo telesno poškodovanih 473 ljudi (ali 37,5 % vseh hudo telesno poškodovanih).**
- **Neprilagojena hitrost je pogosto povezana tudi z nekaterimi vzroki prometnih nesreč, kot so nepravilna stran oziroma smer vožnje, nepravilnosti pri prehitevanju in izsiljevanje prednosti.**
- **Pogosti so primeri, da so prehitri vozniki pod vplivom alkohola. Tudi v letu 2007 se trend alkoholiziranih voznikov v prometnih nesrečah, ki jim je botrovala hitrost, ni zmanjšal.**

V primerjavi z letom 2006 se je število umrlih zaradi neprilagojene hitrosti povečalo za 14 %, število hudo poškodovanih za 6 %, število lahko poškodovanih pa se je zmanjšalo za 7 % (vir: Policija).

V lanskem letu je bila hitrost dejavnik nastanka 5.571 prometnih nesreč, kar je sicer nekoliko manj kot v enakem obdobju leta 2006 (6.324). V zvezi s tem je treba omeniti, da je hitrost pogosto povezana tudi z nekaterimi drugimi dejavniki, kot so nepravilna stran in smer vožnje, nepravilnosti pri prehitevanju in neupoštevanje pravil o prednosti (tabela 1).

V letu 2007 se je zaradi hitrosti zgodilo 5.571 (6.324) prometnih nesreč, kar kaže, da se je delež teh nesreč zmanjšal za 12 %. Delež prometnih nesreč zaradi hitrosti glede na število vseh prometnih nesreč pa je bil v tem obdobju 18,3 % (tabela 2).

Opazno je precejšnje nihanje števila mrtvih in poškodovanih v prometnih nesrečah zaradi hitrosti (tabela 3). V letu 2007 je zaradi hitrosti umrlo 15 oseb več kot v enakem obdobju 2006, pomemben podatek je tudi večje število hudo telesno poškodovanih.

Razmerja med starostnimi kategorijami se v analiziranih letih načeloma ne spreminjajo. Največkrat so povzročitelji prometnih nesreč stari od 18 do 44 let.

Vrsta povzročitelja prometnih nesreč je neposredno odvisna od števila teh vozil na cestah. Prav zato je največ povzročiteljev voznikov osebnih avtomobilov, tovornih vozil in motornih koles.

V zadnjih letih je bil opazen trend povečevanja deleža prometnih nesreč zaradi hitrosti na avtocestah in hitrih cestah. V letu 2007 pa je opazno zmanjšanje števila prometnih nesreč zaradi hitrosti na vseh kategorijah cest, razen v naseljih z in brez uličnega sistema ter RC II. reda, kjer je opazno povečanje števila prometnih nesreč.

Seveda pa se je potrebno zavedati, da se tudi v ostalih dejavnikih prometnih nesreč zelo pogosto skrivajo elementi neprilagojene hitrosti. Ob upoštevanju tega je delež neprilagojene hitrosti kot dejavnika za nastanek prometnih nesreč še višji. Analize kažejo, da se je v letu 2007 zaradi hitrosti zgodilo manj prometnih nesreč kot leta 2006, občutno pa so se povečale posledice teh nesreč. Večje je bilo število mrtvih kot tudi poškodovanih udeležencev v cestnem prometu.

4. UKREPI

Ukrepi v času akcij od 14. 4.– 27. 4. 2008, 16. 5. – 18. 5.2008 in 27. 6. – 6.7.2008

Zap. št.	VRSTA UKREPA	IZVAJALEC	ČAS IZVEDBE	KRAJ IZVEDBE	OPOMBA
1.	Nadzor hitrosti po dveh novih metodologijah in povečanje nadzora s sistemi »Provida«.	MNZ - Policija	14. 4. – 27. 4. 2008 16. 5. – 18. 5. 2008 27. 6. – 6. 7. 2008	avtoceste, državne in lokalne ceste	
2.	Policijske uprave v sodelovanju z občinskimi SPV skličejo sestanke z župani na temo prometne varnosti s poudarkom na umirjanju hitrosti.	MNZ - Policija, DRSC – SPV	v prvi polovici leta 2008	določi izvajalec	
3.	Na avtocestnem omrežju namestiti 6 novih oglasnih mest za objavljanje izključno preventivnih sporočil.	DARS - SVCP	v prvi polovici leta 2008	avtocestno omrežje	
4.	Na avtocestah se določijo vsaj 4 točke, ki izstopajo po problematiki hitrosti in varnostne razdalje. Na njih se na vozišču označi ustrezna varnostna razdalja, voznike pa preko obvestilne table obvesti, da preverijo svojo varnostno razdaljo. Možnost izvedbe navedenega ukrepa se prouči tudi na vzporednih cestah.	DARS, MNZ - Policija	do 31. 8. 2008	avtocestno omrežje in vzporedne ceste	
5.	Na 2 do 4 lokacijah se izvede preventivna akcija Hitro je hitro prehitro.	SPV in Uprava za zaščito in reševanje	v obdobju izvajanja akcij	določi izvajalec	

Hitrost – počasneje je varneje

6.	Vsi vozniki, ki bodo obiskali bencinske servise, bi lahko na računih dobili že serijsko izpisano opozorilo na strpno in umirjeno vožnjo.	MNZ - Policija	do 31.3.2008	določi izvajalec	MNZ – Policija skliče sestanek z največjimi dobavitelji goriv in preveri to možnost.
7.	Pri posodabljanju kamer na AC se zagotovi, da bodo slednje zagotavljale dovolj veliko ločljivost, da bodo razvidne tudi registrske tablice.	DARS	v prvi polovici leta 2008	avtocestno omrežje	
8.	Avtošole oziroma izpitni centri vsaj enkrat letno organizirajo brezplačen preizkus znanja CPP za voznike ter brezplačen preizkus praktične vožnje za vse zainteresirane. Pri tem posebno pozornost namenijo problematiki hitrosti.	MNZ – DUNZ, ZŠAM, AVTO-ŠOLA	enkrat letno	določi izvajalec	MNZ-DUNZ izda priporočilo avtošolam, da v okviru »družinskih ur« organizirajo brezplačne preizkuse CPP.
9.	Na avtocestnih portalih se prioritetno objavljajo obvestila za hitrost.	DARS, MNZ - Policija	v obdobju izvajanja akcij	avtocestno omrežje	DARS to objavlja na vseh spletnih portalih nad AC. Besedilo uskladi s Policijo.
10.	Predstavitve EKO vožnje in temeljnih načel umirjene vožnje. Izdelava in delitev pripomočka "Da se življenje ne ustavi".	DRSC - SPV, ZŠAM, MNZ - Policija	pred prvim akcijskim terminom in v obdobju izvajanja akcije	določi izvajalec	SPV predstavi predstavitev javnosti.
11.	Rdeči križ v letu 2008 intenzivira svojo preventivno akcijo »Eno življenje. Zaščiti ga«. RK pripravi plan izvajanja, nato na izbranih regijah organizira pripravljalne sestanke s Policijo, ZŠAM ter SPV.	Rdeči križ RS	enkrat letno	v vsaki regiji	Rdeči križ izdela terminski plan izvedbe.

Hitrost – počasneje je varneje

12.	Usposobiti in pognati v polno obratovanje statične merilnike hitrosti na avtocesti, vključno z vsemi 18 ohišji.	MNZ - Policija	celo leto	avtocestno omrežje	
13.	Mesečno spremljanje hitrosti na državnih cestah kot enega izmed ključnih kazalcev stanja na področju hitrosti.	DRSC, DARS	vsak mesec	avtocestno omrežje in državne ceste	
14.	Po izvedbi poostrenih nadzorov se kršitve zbere in se jih takoj po akcijah posreduje sodiščem s predlogom, da se jih glede na slabo stanje varnosti cestnega prometa prioriteto obravnava.	MNZ - Policija in Ministrstvo za pravosodje, Okrajna sodišča	takoj po vsaki akciji	na pristojnih resorjih in pristojnih sodiščih	Ministrstvo za pravosodje akcijski načrt posreduje v vednost okrajnim sodiščem s pobudo, da sodišča preučijo možnosti za prednostno obravnavanje zadev, kjer gre za ekstremne kršitve CPP, kot to omogoča 2. odstavek 13/a člena Zakona o sodiščih, na predlog predlagatelja.
15.	Medijsko se poudari policijske ukrepe zoper ekstremne kršitve (odvzeta vozila...) zaradi hitrosti, alkohola..., tudi v jutranjih poročilih OKC.	MNZ - Policija	celo leto		
16.	Povečane medijske aktivnosti za projekt hitrost. Osnova: izpeljava 1 medijske kampanje na temo hitrosti (vključeno predvajanje TV spota, radijskega spota, gigant plakatov, delo agencije za pripravo itd.) Dodatno: izpeljava dodatne medijske kampanje v	SPV	dan ali dva pred akcijami		

	komplementarnem časovnem obdobju (dodatna predvajanja TV spota in radijskega spota, zunanje oglaševanje oz. aletnativa), dodatna medijska sredstva: priprava in moderiranje spletne strani, ki bi bila namenjena predvsem mladim, da posredujejo svoje predloge, oglaševanje v toaletnih prostorih, dodatni izdelki za promocijo akcije (obeski, nalepke, razglednice, majice), vodeno komuniciranje z mediji - usmerjeni članki, prispevki na televiziji z različnih področij delovanja, ki se nanašajo na hitrost (delo policije, občinskih svetov, ministrstev, zdravstva, izgradnje infrastrukture) - z namenom promocije bolj varnega vedenja (prilagojene hitrosti), ukrepov za manjševanje hitrosti (infrastrukturnih in nadzora), vplivanja na stališča in prepričanja ljudi ter vzpostavljanja socialne norme.				
17.	Dosledna uporaba odsevnih brezrokavnikov med izvajanjem meritev hitrosti.	MNZ - Policija	v obdobju izvajanja akcije	državne in lokalne ceste	
18.	Postavitev policijskih vozil, maket policijskih vozil in policistov.	MNZ - Policija	v obdobju izvajanja akcije	določi izvajalec	
19.	Seznanitev javnosti s telesnimi poškodbami, ki nastanejo zaradi neprilagojene hitrosti.	Ministrstvo za zdravje	v obdobju izvajanja akcije		dr. medicine pojasni telesne poškodbe v elektronskih medijih, po poprejšnjem dogovoru z MZP, MZ in TV

Hitrost – počasneje je varneje

					hišo
20.	Ura, posebej namenjena prilagajanju hitrosti razmeram na cesti pri teoretičnem usposabljanju v avto šolah.	MNZ-DUNZ, Sekcija avto šol pri GZS in avto šole	v obdobju izvajanja akcije	predavalnice avto šol	MNZ-DUNZ izda priporočilo GZS in avto-šolam, da v določenem terminu vsaka avto šola v okviru izvajanja teoretičnega usposabljanja (tečaja CPP) eno uro nameni posebej za obravnavo vožnje vozil s prilagojeno hitrostjo
21.	Nadzor hitrosti s pomočjo tahografov in nadzor nad omejevalci hitrosti v vozilih, ki imajo tahografe.	MNZ - Policija, Prometni inšpektorat RS	v obdobju izvajanja akcije	kraj določi izvajalec	
22.	Okrožnica, namenjena predstavitvi nevarnosti vožnje s preveliko in neprilagojeno hitrostjo ter posledicam prometnih nesreč v vseh srednjih in poklicnih šolah.	Ministrstvo za šolstvo in šport, DRSC – SPV	enkrat v obdobju izvajanja akcije	vse srednje in poklicne šole	Direktorat za srednje in višje šolstvo in izobraževanje odraslih izda navodilo, da se predmetna vsebina predstavi v okviru programov delavnic izbirnih vsebin.
23.	Svetovanje o varčni vožnji in obvestilo javnosti o vplivu prevelike hitrosti na onesnaževanje okolja.	Ministrstvo za okolje DRSC – SPV	enkrat v obdobju izvajanja akcije	v sodelovanju z občinskimi SPV obvestilo medijem in objava na spletni strani MO	

5. MEDIJSKE AKTIVNOSTI

Ministrstvo za notranje zadeve bo v skladu z internim načrtom medijskih aktivnosti pripravilo in izvajalo vse medijske aktivnosti, s katerimi bo podprta ta akcija. V ta namen bo izvedeno naslednje:

- priprava gradiva za objavo na internetu,
- priprava in izvedba novinarske konference na Ministrstvu za notranje zadeve, **(predvidoma 11. aprila 2008)**
- dogovor s predstavniki elektronskih medijev za medijsko podporo ukrepov v času akcije,
- vsakodnevno obveščanje javnosti o poteku akcije (v jutranjih predstavitev o delu v zadnjih 24 urah) in morebitnih posebnostih,
- posredovanje podatkov o ukrepih zainteresirani javnosti,
- objava zaključnih ugotovitev akcije na internetu.

6. ZAKLJUČEK

Namen preventivne akcije **Hitrost – počasneje je varneje** je prispevati k večji varnosti vseh udeležencev v cestnem prometu.

Glede na tuje raziskave (domačih ni) bi lahko pričakovali bistveno izboljšanje prometne varnosti, če bi se povprečna hitrost vožnje zmanjšala. Kot primer naj navedemo nekaj izsledkov teh raziskav:

- Če bi zmanjšali povprečno hitrost v naseljih za 1 km/h, lahko v naslednjem letu pričakujemo zmanjšanje števila prometnih nesreč za približno 4 %.
- Znižanje povprečne hitrosti za 1 km/h izven naselja pomeni zmanjšanje števila prometnih nesreč zaradi hitrosti za približno 2 %.
- Če bi zmanjšali povprečno hitrost, bi se poleg zmanjšanja števila prometnih nesreč zmanjšala tudi teža posledic, predvsem pri šibkejših udeležencih v cestnem prometu (verjetnost smrti pešca se s 85 % pri hitrosti 50 km/h zmanjša na manj kot 10 % pri 30 km).

S tem bo namen akcije nedvoumno dosežen.

Dragutin MATE

MINISTER

PRILOGA:

Tabele s statističnimi podatki:

Tabela 1: Najpogostejši dejavniki prometnih nesreč

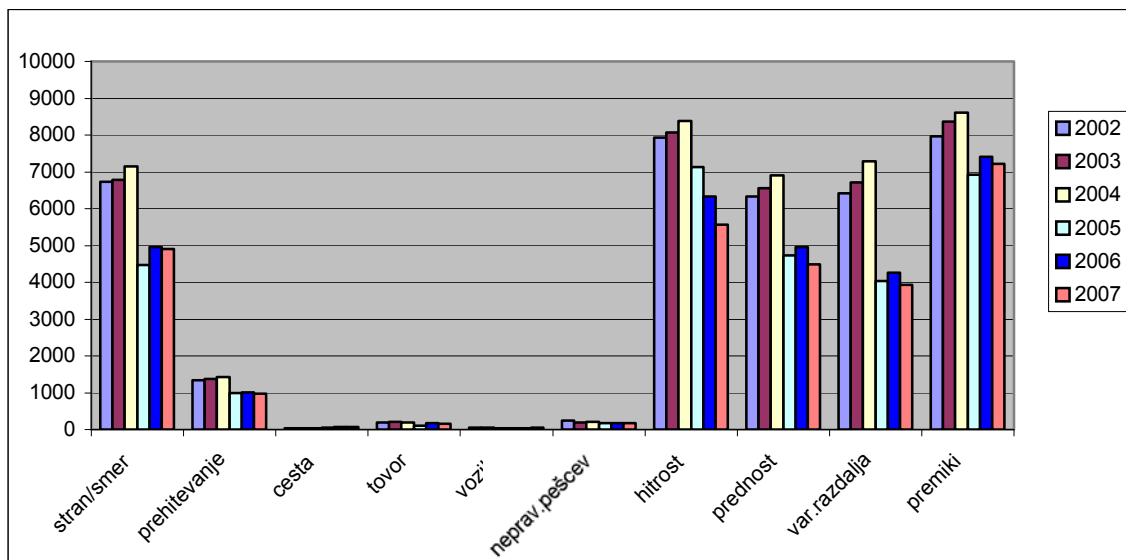

Tabela 2: Delež prometnih nesreč zaradi hitrosti v številu vseh prometnih nesreč

Leto	delež v %
1999	20,1
2000	19,1
2001	20,2
2002	19,9
2003	19,5
2004	19,4
2005	22,9
2006	19,6
2007	18,3

Tabela 3: Posledice prometnih nesreč zaradi hitrosti po letih

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Mrtvi	202	166	158	166	135	149	132	140	117	102	128	114	111	126
HTP	998	969	758	790	662	742	1054	944	621	585	528	523	448	473
LTP	2.011	2.097	2.058	2.423	2.078	2.331	2.808	9.771	3.757	4.483	4.949	4.040	4.069	3.765

Tabela 4: Starost povzročiteljev prometnih nesreč zaradi hitrosti

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
do 7 let	5	1	2	2	1	1	1
od 7 do 14	19	20	10	23	10	8	14
od 14 do 16	75	75	52	50	62	57	44
od 16 do 18	162	137	134	137	122	152	110
od 18 do 24	2.530	2.469	2.561	2.681	2.105	1.826	1.613
od 24 do 34	2.261	2.378	2.584	2.621	2.249	2.003	1.761
od 34 do 44	1.421	1.449	1.415	1.412	1.232	1.030	881
od 44 do 54	891	982	941	1.037	889	788	695
od 54 do 64	398	398	372	364	363	334	311
nad 64	209	239	218	211	208	192	166

Tabela 5: Vrsta povzročitelja prometnih nesreč zaradi hitrosti

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
kolesar	104	110	135	114	124	103
voznik avtobusa	18	22	17	18	18	6
voznik delovnega stroja	3	3	2	4	2	1
vozni kolesa z motorjem	181	154	137	158	145	130
voznik kombiniranega vozila	85	67	96	52	36	37
voznik mopeda	2	1	4	7	4	4
voznik motornega kolesa	185	254	260	281	273	285
voznik osebne avta	7.124	7.189	7.451	6.141	5.419	4.684
voznik specialnega vozila	13	12	15	13	10	8
voznik tovornega vozila	376	407	372	421	309	291
voznik traktorja	15	26	23	14	16	16

Tabela 6: Delež (v %) prometnih nesreč zaradi hitrosti – po vrsti ceste

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
AC	7,8	8,9	10,4	10,1	10,9	8,9
GC I. reda	8,2	6,6	5,6	6,0	6,0	5,5
GC II.reda	5,5	5,06	5,6	5,3	5,6	5,4
HC	1,8	1,9	2,0	3,0	3,5	2,4
RC I.reda	5,8	6,0	6,2	5,7	7,0	5,5
RC II. reda	8,7	9,1	8,8	7,4	8,3	8,7
lokalna cesta	9,9	9,6	9,6	8,8	8,1	7,9
ulični sistem	29,1	28,9	28,3	28,4	27,8	29,6
brez uličnega sistema	14,7	15,6	15,2	17,2	15,4	18,0